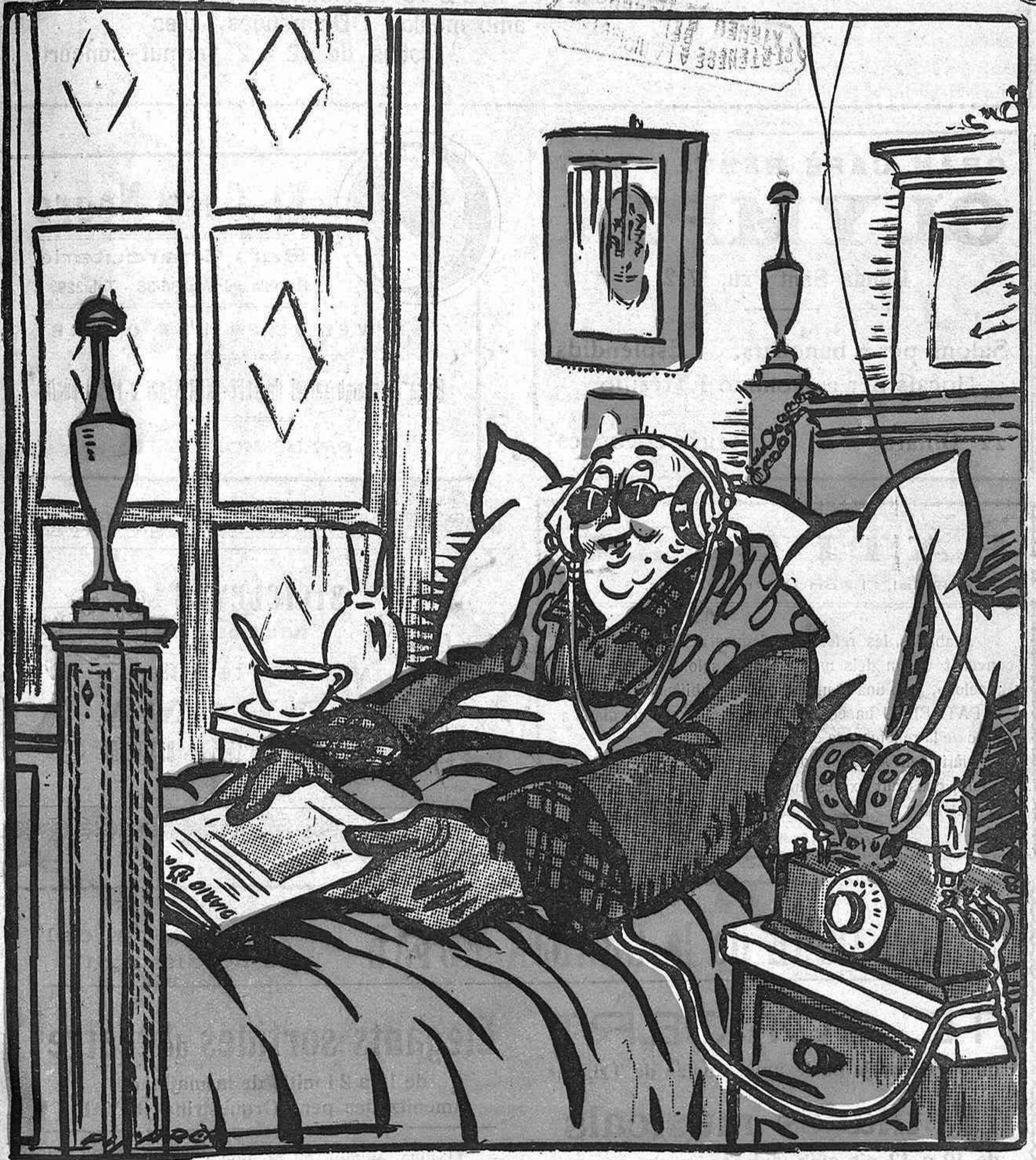

Barcelona 9 de Gener de 1925

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVIII Número 2392 15 cèntims — Atrassats 30

UN BON AFICIONAT

—Com no tenia temps, m'he hagut de posar malalt per a sentir la raditelefonia!

Saló American-Bar

PELAI, 60

Servei únic a Barcelona : Concerts
tots els dies de 6 a 8 i mitja tarda
Nit de 10 a 12 concert extra : Esmerat
servei de café : Elegants sortides de
teatre de 12 a 2 de la matinada
amb música : Diumenges i dies
festius de 12 a 2 vermut-concert

GRAN CAFÈ RESTAURANT OLYMPIA

Ronda Sant Pau, 17-21

Salons per a banquets. - Esplèndids
locals per a Dominó i Tresillo

22 Billars

Preus econòmics

El Gato Negro

Bar - Charcuterie

Rambla del Mig, 36-38 - Tel. 2290 A

SERVEI DE PRIMER ORDRE

Única Casa amb servei de CAFE-EXPRES per a tot el públic

PREUS MODERATS

PATI BLAU

Pelai, 11 Ronda Universitat, 3

Acabades les reformes d'aquest Cafè, ha quedat convertit en un dels més elegants salons de la nostra Barcelona, amb una temperatura agradabilíssima.

PATI BLAU ha emprés de nou els Concerts diaris a càrrec de la renombrada orquestra «Walkyria».

Diàriament Audicions de Radi per un aparell de lo més modern, construït expressament per a aquesta casa, únic a Barcelona.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

SALON DORE de la GRANJA ROYAL

Lloc predilecte del
públic distingit

TE-CONCERT

de 5 a 8 i mitja tarda amb música de Tzigans

Vetllades musicals

de 10 a 12 nit amb extraordinaris concerts
per l'eximi Quintet TOLDRA

Elegants sortides de teatre

de 12 a 2 i mitja de la matinada
amenitzades per l'Orquestrina ROYAL

: El més selecte en el Ram de Pastisseria :
Les últimes creacions en Nates, Cremes i Chantilly

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

“T. S. H.”

Hem arribat al temps de la joguina científica i meravellosa. El bon papà, no portava sota el braç, la nit de Reis, ni el cavallet clàssic, ni les nines de drap, ni els tímbers i trompetes, ni les enormes pilotes, ni els trenca-caps, ni els jocs de dames, ni els ferrocarrils de corda. Portava un aparell de “T. S. H.” Portava el progrés a domicili, i la monomania universal. Portava el miracle per vint-i-cinc pessetes. Portava la veu de París i la de Londres i la de Stuttgart, i totes les veus de la terra. Portava la galena, que és com portar l'alegria que passa pels aires i que es detura en el balcó de casa.

Lo admirable de la raditelefonia és que, tot i essent internacional, va prenent un caràcter territorial, i Madrid dona música flamenca i discursos públics i Barcelona cançons catalanes i cotitzacions. Lo curiós, ademés, és que tot i essent una cosa sense cap caràcter, ni nervi, ni ànima, pren un sentimentalisme tradicional i casolà. Breu: la “T. S. H.” ha celebrat la nit de Nadal i la de Cap d'Any. La de Nadal amb cançons i la de Cap d'Any amb discursos de comiat. La de Nadal amb idiomes propis i la de Cap d'Any amb anglès.

Tots els que posseeixen aparells que recullen les transmissions de Londres, pogueren escoltar una salutació en ben pur anglès, desitjant-los un bon any. Gairebé tots, escoltant anglès, no escoltaren, però d'altres, uns quants, entre ells, naturalment, els anglesos, seguiren aquell desitjar un felis any nou, i a l'arribar al final, plens d'astorament, sentiren com la mateixa veu, deia:

—I ara, pels que m'entenguin: Bona nit i bon any!

L'anglès era un català, un d'aquests catalans que van pel món, un català que sabia anglès, però que, ple d'enyorament, saludava, en el darrer de l'any, com el glossador, a tots els catalans amb galena. Immediatament, en totes les cases catalanes que varen recollir la bona nit i bon any de Londres, es pensà en aquells catalans excèntrics, per la seva vida i la seva llunyania, que han quedat en les anècdotes. Amb aquell català que en Juando, l'aviador, troba en la illa de Jaba, i que, al preguntar-li què hi feia a Jaba, li responguí: “Ja ho veu. Faig l'indi!” I amb altre que en Lluís Pellicer, trobà a Pequín, vestit de xino, i que el va

saludar, com si fos a la rambla: “Passi-ho bé, senyor Pellicer!” I amb aquell altre que l'Eduard Tolla descobrí en un pont de Constantinoble, vestit de turc, demanant almoïna i insultant, en català, an els que li denegaven.

Aquestes coses, ens reconcilien, a nosaltres, homes del XIX, amb la “T. S. H.”. A través, de l'espai, inesperadament, un bon català, llensa pel món, la nit de fi d'any un “Bona nit i bon any!”, que era com una cançó.

PARADOX

ARAGON — PLAZA CATALUÑA

L'escena en un vagó del “Metro”: un vagó blanc com un “watter-closet”. El tren corre cap a la Plaça de Catalunya. En aquest vagó viatgen dos senyors. Aquests dos senyors són amics nostres. Per això nosaltres, després, hem pogut enterar-nos del seu descobriment.

Un d'aquests senyors, diu, de sobte, a l'altre:

—Mira, tu: fins cortinetes hi han posat.

I senyala unes cortines d'hule negre, o altra tela semblant, que pengen de les finestres.

L'altre senyor s'estranya:

—Sí, que és veritat!

I, després d'una pausa:

—Cortinetes en un tren que corre per sota terra? Francament, no hi veig la utilitat. Perquè suposo que no les hi hauran posat per luxe, per a fer-nos veure que l'empresa tenia molts diners.

L'altre senyor, que havia estat pensant en la utilitat d'aquelles misterioses cortinetes, diu ara:

—Sí, home! Ja ho tinc!—I comença a riure. Quan ha rigut prou, explica:—Aquestes cortinetes són per al dia que s'ensorri el túnel del “Metro”. Com que els que hi viatgen aquell dia estaran acostumats a la fosca, la llum del sol els podria fer mal als ulls!

Proses epigramàtiques

DEL MATI EMBOIRAT

La nit s'ha ajagut sobre el món hores i més hores, com una dona de plaers abundants. Ara el matí treu el cap a llevant i té la galta tota roja de les besades. La terra és

emboirada com si portés a la faç la son que li va marxant. La boira del matí és la cabellera de la nit que va aixecant-se. Els branquillons degoten la gebrada que llueix a caramulls com si la nit besant el món hi hagués perdut les arrecades.

DEL PONENT HIVERNAL

El ponent hivernal és vermell i fogós com uns llavis voluptuosos.

Les serres silencioses són coronades de gran serenitat i una ratlla divina de foc gloriós va perdent-se darrera les muntanyes.

El ponent hivernal és un incendi. Com un rei bíblic estén damunt de les muntanyes el seu mantell heroic que val més que l'or i la porpra dels palaus humans.

El ponent hivernal és la boca de la nit que devalla plena de desig a besar la terra.

Perquè quan el fred és més intens, el ponent té més foc en la mirada.

DE LA NIT CLARA

Hi ha gel que penetra als ossos en el llavi fred del vent. Tota l'amplària de la nit és una besada freda. Quina claror més fonda i blava pel cel serè de les nits d'hivern. Nit freda i clara com el gel; nit alta com l'eternitat. Ara cau un estel en la nit, com un clavell que penja.

SALPER

L'HOME QUE S'ARNA

Aquest amic nostre s'arna. Tal com s'ona: s'arna. Això, lo veritat, ens entristeix profundament. Perquè nosaltres, mal ens està el dir-ho, encara hi creiem en l'amistat, encara ens fa respecte.

Aquest amic nostre ja té anys. Però això dels anys no té tanta importància com la gent es figura. La prova és que el nostre amic, malgrat els seus anys, encara és jove. Aquests anys que han passat—massa despressa—per la seva vida no han obrat en ell més que físicament, però no espiritualment. L'han arrugat com una pansa, li han blanquejat els cabells... Però res més. Ell treballa, fuma, beu i estima com abans, com quan era jove oficialment. I cal fer constar que el treball del nostre amic no és massa fàcil. Ell és escultor i cada dematí—com quan a París, era un rapin jovial i despreocupat—treballa el marbre amb la força i seguretat dels seus millors temps passats.

Aquest amic nostre, com tots els homes bons, té quelcom en la seva figura que recorda als ocells. No als ocells de ric, de saló, sinó als humils, als de carrer, als pardals, per exemple. Heu vist res més simpàtic que un pardal?

Aquest nostre amic és petit, magre, té una discreta melena blanca que és com un resplendor entorn del seu rostre agud, una barbeta punxaguda de Mefistòfil que s'ha tornat bona persona. Porta un barret negre, una xalina, una xalina com unes ales de l'ocell que hi ha en ell. Té uns ulls negres, vius, d'ocell, d'ocell simpàtic i bohemi.

Té anys, aquest amic nostre, però encara és jove. Més

jove que aquests que porten l'americana lligada, abric de cuir, són aficionats a la clatellada i a la cossa i ballen balls que fan patir del fetge. Però, malgrat sentir-se jove, s'arna el nostre amic. Arnar-se és una cosa trista. Es voler-nos significar que no som res, que no mereixem cap mena de respecte. Ja ho van dir Jorge Manrique i Don Joan Alvarez Gato (1), en uns versos que també fan patir del fetge.

An aquest amic nostre se li ha començat a arnar el bigoti. Ja no més en té mig. Tant sols li queda un recurs: afeitar-se.

XARAU

(1) Que consti que no volem fer el savi. Aquesta és una cita que no té importància.

L'amic xerraire

Qui no s'ha topat en la vida amb un xerraire enutjós? Amb un d'aquests que parlen de tot, que saben de tot i en el fons no són res més que un pou d'estupidesa il·limitada?

Jo tinc un amic—millor dit, conegut o superficialment amic—xerraire.

Als xerraire jo els pintaria el cap del nas de vermell—el vermell és el color més xerraire—perquè tothom els conegués.

L'amic xerraire el trobes per tot, a la Rambla, al cafè, al teatre, fins allà on menys penses en ell, et surt. Et surt com un nuvolet d'estiu i tu ja tremoles del xàfec que t'espera. Ni el còlera és més abominable que el xerraire.

El meu xerraire—i val més dir-li així que no pas amic—és un home petitó, rebassut, sembla fet exprés per una ganyota.

No diria pas veritat si no us digués que m'he fixat més de cent vegades en el seu cap. Té un cap de tupí, amb les dues orelles—massa crescudes—que li fan de nanses. He pensat moltes vegades com deu ésser la seva massa encefàlica i, la veritat, no he trobat manera d'explicar-m'ho ni de trobar-li comparança justa. Deu ésser com argila blanca, un poc cendrosa. Deu ésser flonja com un manyoc de llana, flonja com les seves paraules que són toves, fluïxes, insubstancials.

En l'argila no s'hi cria cap planta i per això em sembla que el seu cervell és d'argila, on les plantes de les idees no hi han pogut mai.

—Què tens mal de cap?—a voltes li he dit, després de dues hores de xerrameca—i ell s'ha apressurat a dir-me que no i remerciar-me l'interès per la seva salut—massa bona, a fe.

—Doncs, jo sí—li he dit—i, aleshores, l'amic xerraire s'ha apressurat a dir-me remeis pel mal de cap i quan ha acabat la carrendella insulsa dels remeis d'estar per casa, i jo he tingut més mal de cap que abans, aleshores, l'amic xerraire m'ha volgut afalagar dient: —Com que expremeu tant el seny! Com que heu de pensar tant!—i altres ximpleries per l'estil.

—Sí, és veritat—he fet jo—bé hem de pensar i raonar pels que no pensen ni raonen.—I l'amic xerraire es queda

GENER

Ja se sap: el mes dels gats.

satisfet, es queda satisfet, però no calla i acabeu per no escoltar-lo, per no sentir-lo, però us va atabalant encara que us sembli que no el senti, com aquestes pianoles estúpides que si teniu la desgràcia d'haver-ne de suportar una en el cafè, valdria més que de cafè no en prenguéssiu.

Que Déu us lliuri d'un amic xerraire.

Jo en tinc un que xerra més que un missal.

JOAN D'ALIÓ

Afonia

La Paula i en Toni eren un parell de sorts i muts, o sigui, que no parlaven ni sentien. Tenien la propietat de la "Silenciosa Pensió", especialitzada, com el títol deixa endevinar, en sorts i muts igual que ells, i en veritat que no podia ésser més ben posat el nom: allí ningú parlava, tothom accionava, fins el gos que tenien, veient que baladrejant no li feien cabal, havia substituït el lladrar per un complicat, però ben visible, moviment de cames.

Ell era fundador i president de la "Sorts i Muts Associació Cultural", on lluia els seus coneixements de tota mena de cosa mitjançant conferències que tot sovint donava, amb molta complaença dels socis que admiraven la seva vibrant oratòria. Però, ai las! Una nit, a l'anar aquests a mirar, en Toni i les seves mans, llegiren amb desesperació la següent nova:

"Sorts i Muts Associació Cultural": Per haver quedat afònic—tal vegada per sempre—el nostre il·lustre pre-

sident don Antoni Rius, es suspèn la conferència "Crítica e interpretacions de la Divina Comèdia" anunciada.

Oh, dissort! Un tramvia li havia estavellat les dues mans.

MIQUEL D'HERBACH

Cap d'any

Es nit...

Sonen, lentes, les hores d'un rellotge...

—Sents? Comença a tocar ja l'última hora de l'any que fina...

—Atura'li

—Impossible!

—Déu meu! Ja ho faré jo.

—Inútil; no ho provis;

serà en va tota idea que tu intentis...

—Atura'li... M'envelleixo!... M'atormenta la faç d'una vellúria que s'atansa.

Atura'li, corre, atura'li...!

—No insisteixis.

Pots aturar la marxa del rellotge; mes, Saturn seguirà fent la llur via sens que un obstacle lleu pugui interrompre'l.

Es la llei natural, la mes raonada, en que no hi pot el convencionalisme del ser humà que tant pretén usar-lo; és l'única llei que cap nat doblega...

VÍCTOR CANIGÓ

Cançó del bes i la fruita

Glòria del temps és la fruita madura
com si l'amor assolís el desig;
glòria del temps i del sol que fulgura,
cada cor té rams de fruit al bell mig.

Rams d'illusions que han florides depressa
i han devingut penjorelles de fruit
i la dolçor de la vida s'hi vessa:
místic perfum de la flor que s'ha fruit.

Gotes de sang són els rams de cireres,
sang del desig d'assolir la il·lusió,
fruit primerenc que ha sentit les primeres
glòries rogenques del primer petó.

Pels camps de blat una verge rondina,
car l'oratjol li esbulla els cabells,
cabells de sol que és l'estiu que camina
i du un clavell en els llavis vermells.

L'amor madura les grans cabelleres
i l'era riu pilotada de gra,
mentre les eugues botant per les eres
brunzen del goig que serà amor i pa.

Una figuera es retorç geperuda
i escamarlada damunt dels rostolls

com una vella xacrada i caiguda
que el cos li penja damunt dels genolls.

I encar recorda quan era fadrina
i al bat del sol dava amor beneït,
perxò en son fruit hi ha dolçors de padrina
com un amor ja colltort i pansit.

I les pruneres s'aixequen ardides
com joveçanes que volen fer sort
i algunes d'elles ja més atrevides
llencen les prunes com un petó d'or.

Ai que l'amor va seguint els seus passos
i en cada cep hi ha una flama sublim,
i un cor galant que ens allarga els seus braços
i ens ofereix la passió d'un raïm.

Vi de l'amor que afalaga la vida
i ens deixa un poc de neguit entre mig.
Una magrana s'ha tota enrogada
i obre la boca com un gran desig.

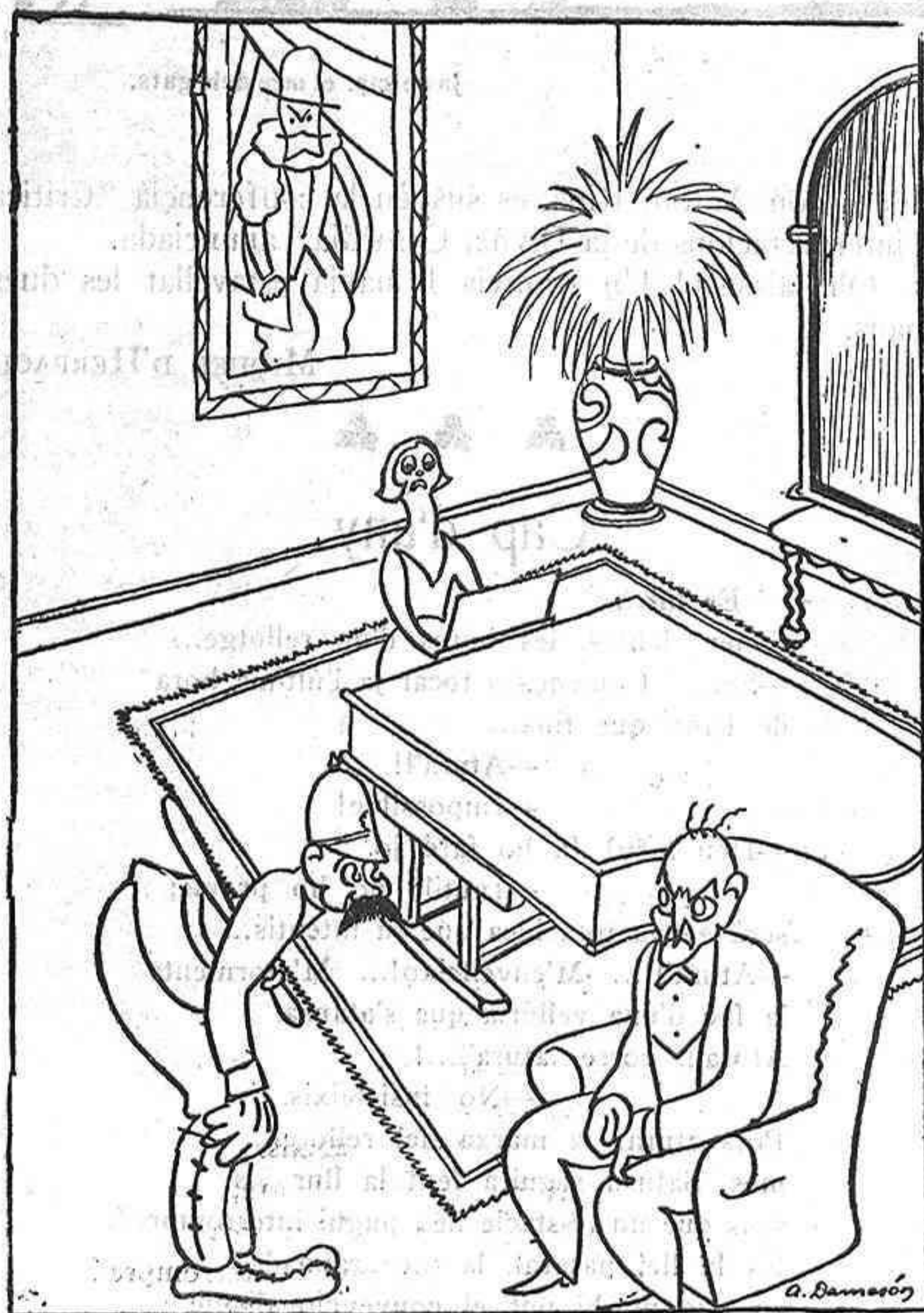
Quin gust de galta que té cada poma!
Quin gust de llavis els melacotons!
En sa pell fina hi polula l'aroma
i una rojor com un deix de petons.

Ai que l'amor us esclata a les venes
i el foc del vi s'encomana a la sang
i una carícia us esbulla les trenes
i una mà forta us estreny el pit blanc.

Ai com l'amor és igual a la fruita;
glòria del temps que se'ns posa en el cor
i ens enardeix i ens fa forts en la lluita
i ens don consol més enllà de la Mort.

Car com el fruit que en la branca madura
l'amor madura en el cor i es fa etern
com fruit saborós devingut confitura
per a endolcir la tristor de l'hivern.

SALVADOR PERARNAU

UN CRIM

—Digu'm! On és l'assassi?

—Quin assassi?

—He sentit a dos que passaven pel carrer i delen
que aquí en aquest pis assassinaven a un tal Wagner.

El temps

Hem sentit a dir a la gent que passa:
—Ja tornem a ésser a fi d'any. I com passa
el temps!

A no dir-ho la gent que passa—amb quins nosaltres hi
tenim una fe (una fe sense esperança) i una confiança de
no dir—no ens ho hauríem cregut de cap manera. En aquest
temps que mai passa res, qui s'ho empassa que passi el
temps? Què és això de que vinguin i marxin els anys, de
que estiguem en dilluns o en dimarts i en tal hora o en tal
altra? A no ésser que tinguem algun defecte en la vista,
amb el temps que fa que mirem—en l'aire, per terra i per
tots costats—ens sembla que hauríem vist passar alguna
vegada alguna cosa d'aquestes. Doncs mai. Ni per *asomo*.

Hem vist passar, de sobres, els auto-cars de la mort,

els malpagadors i els cobradors de l'inquilinat, però estem segurs de que si aquestes partícules de temps han passat alguna vegada, han passat tan en l'aire que no hi alcança la vista.

I ara preguntem nosaltres amb el degut respecte:

—Hi ha dret a que ens atabalin el cap i ens desbaratin la nostra tranquil·la i sossegada vida aquest parell de ximplers que inventàren el calendari i el rellotge? Han agafat el temps com si fos un *bulto* visible, palpable i més o menys sòlid, i l'han distribuït en trossos, bocins i bocinets simètrics, que de tants com n'hi han, esparveren a l'home més estoic (hem dit estoic: si la paraula no agrada, n'hi posarem una altra). I el mal és que aquests bocins de temps que es divideixen fins a l'infinit, tenen vida pròpia, llueixen una individualitat que els perteneix de dret, i estan catalogats, posats de renglera, gastant un nom especial cada u d'ells. Imagineu-vos un fet en un moment del temps i digueu pam més, pam menys:

—A tal mil·lèsima, de tal segon, de tal mes, de l'any tal, de tal segle, de l'era tal, em varen tunyinar una pallissa de pronòstic—i el martiri de la pallissa serà pa i bresques comparat al recordar tantes dates i tants números.

I pensar que els inventors d'aquestes enormitats s'han escapat d'anar a presiri!

Si algun dia a nosaltres se'ns ocorregués acceptar l'idea del temps, el distribuïríem d'aquest modo:

Període de la Fera: El que marca la destrucció del animal per l'animal: lluita per l'existència, selecció de les espècies.

Període de l'Obscurantisme: Agregat de bruixes, fauna mitològica, confussió de cultes.

Període atlètic: Retorn de l'home a la natura bronzint per l'espai damunt d'una moto, amb gorra de *jockey*, *jersey* de futbolista, sarró d'alpinista, pantaló de *tennisman* i guants d'heroi de boxa.

Període invertit: En aquest període que ara comença, hi veiem l'última fase del sensualisme degenerat, els paradisos artificials, l'aniquilació total d'aquesta mena de cosa que, havent sigut fins ara *l'home*, s'arronça i s'esquifeix, el qual passa a ocupar un lloc d'honor entre els joguets de quincalla, i l'erecció apoteósica de *la dona*, qui passarà per damunt de tot, domenyadora absoluta, amb calces llargues, la barba deixada créixer, el cabell a ran i duent, ella, en la mà l'espasa de la llei.

Però, nosaltres no ofrenarem mai seriament al món aquesta distribució del temps: Són massa desagrats els homes.

ISIDRE FONT

UN GRA MASSA

Les coses al món tant es perden per massa com per poc. Ens queixàrem setmanes enrera de l'escassetat d'exposicions d'art a Barcelona, i com si ens volguessin tornar la pilota, els artistes ens han omplert tots els salons a vessar de pintures per a tots els gustos, tant que podem ben dir que n'han fet un gra massa. Aneu apuntant:

Salón Parés.—Exposició Mensa Sala, un xicot que ho toca tot amb encert; pinta a l'oli i a la aquarella flors i

DEDUCCIÓ

—Ja ho dela el mestre que aquest xicot tenia el cap dur!

fruites, interiors i paisatges amb aigua dolça i tot, distingint-se per la manera com toca la *Natura Morta*, per tal de fer-la empassar com cosa viva: té unes notes de color mol felices i uns projectes de decoració que ens el presenten com a home de bon gust.

Galerias Layetanas.—Exposicions Moreno i Roig Enseñat. El primer és un *morenet* de debò que d'una sola empenta s'ha ficat al "Museu d'Art Modern", de Madrid, amb un quadro anomenat *Bugarra*.

Com a bon artista *levantí*, es lleva d'hora i va pintant a l'aire lliure, seguint el camí del sol i fixant damunt la tela totes les coloraines llampants de l'horta de València, motiu pel qual si no se li pot dir que ve de l'hort, no pot pas negar que ve de l'horta, on ha fet una bona collita de pintures maques, fresques i resistentes a tota retallada malevola.

El seu company, Roig Enseñat, que és un bon aquarellista, ens ensenya el camí que porta fet amb poc temps. Es un xicot que sempre havia cregut que aniria lluny, i encara que no ha passat de *Blanes* y de *Palafrugell*, ha fet arreu on ha anat tasca tan profitosa que bé es mereix un copet de bombo per l'encert que mostra en escollir temes pictòrics i el ben ensenyades que té les manetes per a que treballin amb justesa i netedat.

Galerias Areñas.—Exposició Pomés, pintor distingit, elegant i atribiliari quan té els pinzells a la mà, car Déu li ha donat una manera de llençar els grocs, els verds i els vermells damunt la tela, que ben sovint us deixa blaus. En canvi, quan només dibuixa, és la finura i la correcció en persona; els seus retrats al llapis i a la sanguina semblen fets per una damisella resulten expressius, animats i fins; n'hi ha que quasi parlen.

La Pinacoteca.—Exposició Víctor Moya. Un altre artista *levantí* que porta la llum i el color de la seva terra a la butxaca, i les posa allí on vol; és un bon figurista i un pintor de bones costums, que usa bons colors i treballa de valent, com ho demostren els tretze retrats que exposa, sense por de que n'hi faci figa un, malgrat tenir el número tretze mala anomenada, i els tretze altra vegada! quadrets d'assumptes amb els quals ens recorda que és de lo milloret que corre per aquí.

Casa Malmedé.—Exposició Capdevila, prou conegut per les seves flors boniques, enceses i vaporoses i els seus paisatges transparents i ben construïts; demés sap fer noies maques i rioleres que és una de les coses més difícils per un artista floricultor com ell, cansat de fer ramells de tota mena.

Galerias Dalmau.—Exposició Jascinte Olivé, un jove artista que va de tant en tant una miqueta coix al costat dels altres, però que sovint es redreça, fa un punt d'home i diu: —Aquest sóc jo!, ara a *L'endemà de festa*, ara prop d'*Els arbres de la riera*.

L'Olivé sent la pintura a la moderna; l'afalaguen poc les coloraines i cerca l'esperit de les coses que pinta.

Jo em penso que el trobarà.

C. ARBÓ

TELO ENLAIRE

LICEU

En aquest casal de l'òpera, s'ha estrenat, la setmana passada "Sor Beatriu", la primera obra lírica del jove compositor català Antoni Marqués.

El llibret és la versificació i refundició d'una obra de Maeterlink, que l'inspirat poeta Bonaventura Gassol ha dut bellament a terme, quedant molt ajustada i lligada d'escenes. El drama passional i de desesperació de "Sor Beatriu", que es desenrotlla en un ambient recollit i tranquilament místic, ha donat tema al mestre Marqués per a escriure una música apassionada i vibrant que es tanca en uns ritmes amples i delicats. L'expressió descansa sobre elements musicals d'una extrema puresa; res que sigui estrany al so i al temps és usat per a cantar la passió amorosa o descriure la desesperació de l'abandó dolorós. I aquesta gran sinceritat del nostre compositor, aquest fugir dels efectismes i dels trucs és lo que ens el presenta com un veritable artista.

Però el públic del Liceu prefereix les faramalles escèniques i orquestrals, l'obra, tot i portant molts de valors, ha sigut rebuda amb certa reserva. S'endevina que ha caigut en un ambient hostil i de prevenció, perquè és una obra nova, perquè és d'un jove, perquè aquí abunda l'esperit rebentaire. Les preocupacions de sacristia han donat també el seu joc i l'ambient de les llotges ha trobat que el llibre era irreverent, i l'obra fruita prohibida, i la remor de provocar un fracàs sorollós creixia i s'ha cregut prudent retirar-la.

En la interpretació s'hi va veure l'interès i carinyo de tots per "Sor Beatriu", però va sortir poc viva en conjunt, segurament per falta d'assaigs. La senyora Poli-Randaccio, va estar admirable en el seu paper: no tan bé el senyor Santagostino, que portava la seva part insegura, i va dir molt grisament la música apassionada i insinuant del príncep Bellidor. Les senyorettes Vilà i Lucci i el senyor Olaizola van estar justos i així mateix la resta d'interpretadors. El mestre Belleza es va demostrar com sempre, expert i dominador del conjunt, al qual va donar una cohesió que per les especials circumstàncies de la representació ens plau assenyalar.

VICTORIA

Acabem de veure un sàinet, d'ambient madrileny, dels senyors Asenjo i Torres del Alamo. Els senyors Asenjo i Torres del Alamo, són dos escriptors madrilenyistes, com també ho són l'Antoni Casero, en López Silva, etc. No mencionem al senyor Arniches, ni l'incloem en la sèrie, perquè l'obra del senyor Arniches té una valor i una força que no té la d'aquests altres senyors. Literàriament, aquests senyors són escriptors de "segona zona" que no tenen res que veure amb la literatura pròpiament dita. Socialment considerats, han aconseguit una cosa: posar en ridícul a tot un poble. Nosaltres no coneixem una cosa més absurda, més estrafoària, més ximple, que un madrileny de sàinet. El madrileny de sàinet resulta d'una petulància inaguantable, d'una xuleria inaguantable també. I d'una ignorància absoluta. Un madrileny de sàinet, després de lloar ditiràmbicament el "coci", la "pañosa" i el "schotisch"—un ball que no és madrileny, sinó anglès, vulguin o no els senyors Asenjo i Torres del Alamo—es burla de tot lo europeu, de tot lo civilitzat: els idiomes estrangers, que no entén; el restaurant elegant, en el que no sap menjar; l'automòbil, etcètera, etc. Tot això no fa gràcia: fa llàstima.

En aquesta mena de sàinets s'estrerà el llenguatge d'una manera llastimosa, lo que treu a l'obra tot valor literari i característic. I en quant al drama, és sempre un drama d'amor, però d'un amor purament fisiològic, quals elements són formats per la "honra"—aquesta cosa que s'ha pres massa en serio a Espanya—l'engany, la xuleria, la "hombría", i un devassall de pundonor seminal, que és l'únic pundonor que poden tenir certes gents.

Nosaltres sabem que els madrilenys autèntics no són així, però creiem que haurien de protestar de que els pintin així.

UNA DESGRÀCIA

- Què s'ha pres les píldores que li he portat aquest dematí?
- Sí, per què?
- Perquè el farmacèutic en lloc de donar-me les píldores m'ha donat les municions de la bicicleta.

Perquè, gràcies als pintors com els senyors Asenjo i Torres del Alamo, han agafat una nomenada gens envejable.

POLIORAMA

Els germans Quintero, per què han escrit aquesta obra, "Cancionera"? Per a fer brillar en un escenari la riquesa del "cante" andalús, magnífic en matisos: tendresa, passió, tristesa, ironia, com cap altre? Per a demostrar-nos la seva habilitat com autors dramàtics? Creiem que per lo primer, és a dir: per a donar relleu i vida a unes paraules que ha creat el poble. Cal aplaudir aquesta intenció, que és una intenció nobilíssima.

En canvi no creiem que hagin escrit "Cancionera" per a demostrar-nos la quantitat d'autors dramàtics que hi ha en ells. Fixeu-vos atentament en que l'autor dramàtic no existeix en els germans Quintero. Lo que de debò té una valor en les seves obres, és lo anecdòtic, lo accessori, lo de segon terme. El drama que no existeix en "Malvaloca", ni en "Cabrita que tira al monte", tampoc existeix en "Cancionera". O si existeix és un drama de cartró, un drama per a porteres, taverners i municipals.

A tota aquesta gent encara els enterneix el drama de la dona deshonorada. Ja hem dit en un altre lloc que l'honra a Espanya és una cosa que no té la transcendència que se li vol donar. El bon nom d'una dona no pot dependre, creiem nosaltres, de l'atracció de dues mucoses. El drama de "Cancionera", millor dit: el melodrama, és la dona seduïda i abandonada, tema essencial del "cante hondo" que podia ésser tractat més de debò. Hi ha un germà de la seduïda, un germà de teatre d'Echegaray, que venja l'honor ultratjat, matant al seductor. Però és que això és huma? Es que això és lògic? No. Lo lògic seria que procurés casar a la germana. Matant al seductor, la dona no retroba la seva honra, el fill serà un desgraciat, i ell, el venjador, anirà a presidi. No es porta així un germà que estimi a la germana. No sap lo què és l'honra aquest home que tant en parla.

Se'ns dirà que això, el drama, passa a Espanya, país de sol, de vi fort, de "toros" i punyalades. Se'ns retreurà el temperament espanyol. Però aquest temperament és una cosa un xic hipotètica i fantàstica, i no una llei de raça.

De "Cancionera" ens sembla bo l'intent, però no la realització. Els tres tipus centrals són de cromó: bonics, lluents, però falsos i mancats de tot calor huma. En canvi els secundaris estan no tan sols ben apuntats sinó ben resolts.

La senyora Membrives, en aquesta obra, ens ha semblat una actriu discreta i entonada, però no la gran actriu que ens volien fer creure. El hieratisme de la senyora Membrives queda un xic de pel·lícula italiana.

NUEVO

"La Gaviota" és una sarçuela qual llibret han escrit els senyor "Amichatis" i Oliveros, i que ha musicat el mestre Millán. Es tracta d'una obra d'assumpte senzill i que va recte al públic—que és com s'han d'escriure aquestes obres—a base d'un drama d'amor, naturalment. El diàleg és fàcil i correcte, les situacions ben trobades i resoltes.

La música és del mestre Millán, hem dit. En aquesta obra en Millán ens ha provat que no és un músic qualsevol, com són la majoria dels músics d'avui. Ha tractat els temes catalans de l'obra amb un respecte i un coneixement que el fan mereixedor de tots els nostres aplaudiments.

L'obra, molt ben presentada. En la interpretació cal citar en primer terme—sempre en primer terme—a l'Emili Vendrell. Després an en Pau Gorgé.

LA NOVA MALALTIA

L'àvia.—Què seràs, tu, nena, quan siguis gran?
La nena.—Jo? «Estrella» de cine.

Una tragèdia corrent

Un autor de poca fama
va estrenar un drama ahir
tot creient-se ésser un "Chèspir",
un "Tamagno" o un "Fredelic".
Ell quan parla d'eminències
confon els noms amb dalit,
i això el posa en greu ridícul
que no comprèn el bon xic,
doncs, apart aquesta ceba
que roda en sa massa gris,
és xicot de casa bona,
i vesteix... quan pot vestir.
El seu drama an el districte
ha causat tan gran fatic
que al cementiri del poble
enterren fins a la nit...
Jo passo una greu trifulga,
doncs la dona des d'ahir
que crida: "Cremeu al lladre
que em té el cor lligat d'un fill!"
i per més que el fil jo busqui
amb fregues de romaní,
si no ve el sereno els juro
que l'hauré jo ben fregit!...

JULI MONTSERRAT

EL DEPORT

FUTBOL

Barcelona — Boldklubben 1903

Ho confessem. Acudírem al camp de Les Corts, més que per afició, pels deures d'informació i per la força de la costum. Han sigut tan pobres les darreres actuacions del "Barcelona". Fou tan "aclaparadora" llur actuació en el seu segon partit amb els txecs-alemanys del "Deutscher"!

Assabentats dels magnífics resultats aconseguits pels dinamarquesos amb els "athlètics" bilbains i madrilenys, resultats que ens feien creure en un equip fortíssim, tremolàvem pels "blaus-grana". Per això quan aquests sortiren al camp ens inspiraren tanta llàstima i fixàrem principal atenció amb en Plattko, perquè creiem que aques sortiria amb un cabasset per a anar recollint els "goals" amb que pensàvem l'obsequiaríem els visitants... Però no, el famós porter no el portava. Què passaria?

Passà, senzillament, que ens equivocàrem quan creiérem veuríem un partit en el que els estrangers dominarien per compler an els nostres, que suposàvem estarien obligats a una prudent defensa dels seus dominis, ja que els del "Barcelona" derrotant energies i entusiasme—malgrat pugui semblar una

cosa estranya—no solament tingueren a ratlla als contraris, sinó que durant la segona part. llur domini fou tan insistent que en el camp els "amos" i reis sigueren ells. Per què no fer-ho sempre així, que és el modo de reconquerir totes les simpaties perdudes i de guanyar partits?

Dels danesos... esperem el segon partit per a donar una opinió més autoritzada; ja que la primera impressió que ens han causat no els hi és molt favorable. De tots modos creiem que d'aquest Boldklubben 1903 al del 1883 hi ha molta distància. I no ho diem pels anys.

La victòria es decantà pels nostres que aconseguiren 2 "goals", obra d'en Samitier, per un que n'obtingueren els campions de Dinamarca.

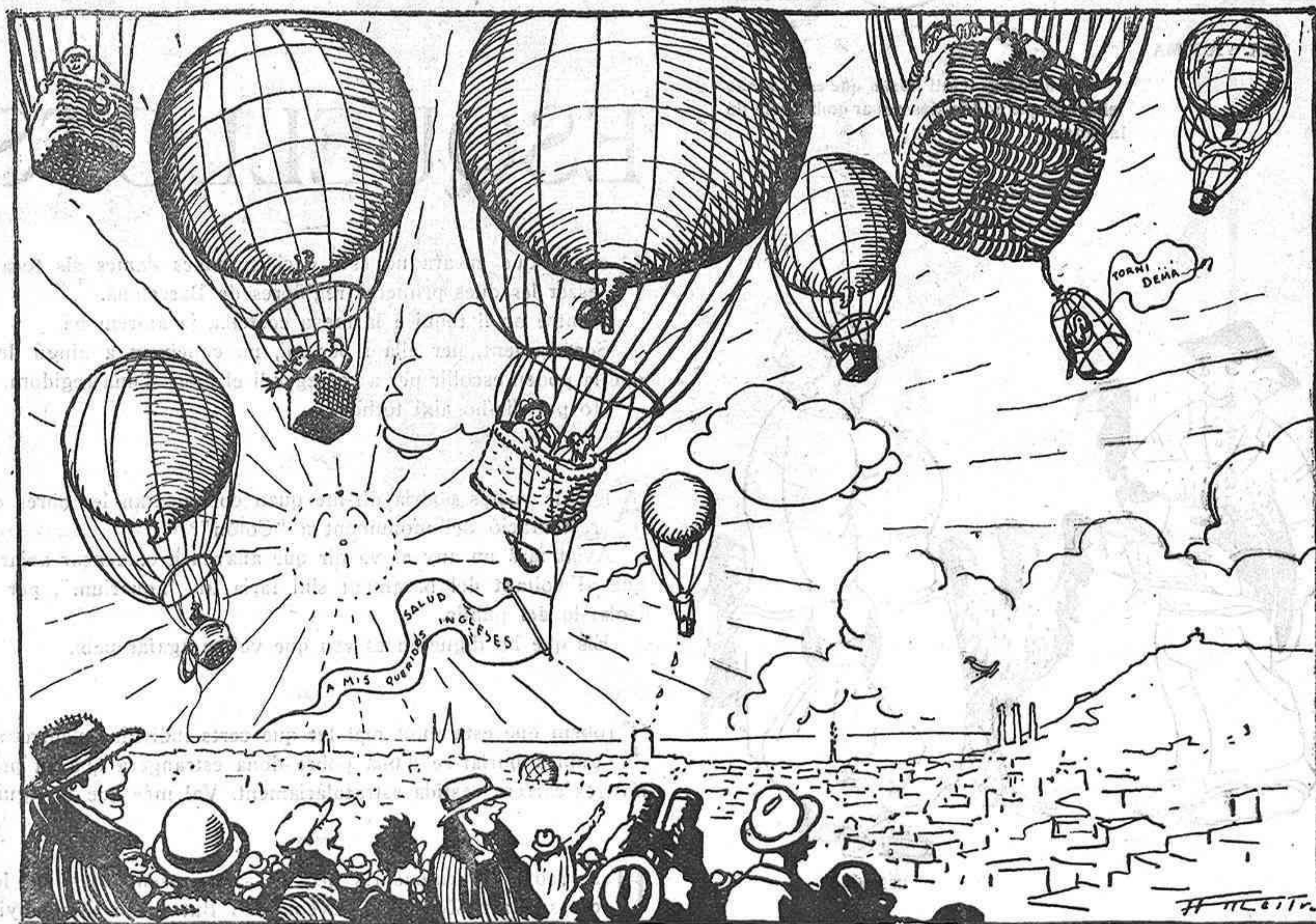
El senyor Villena arbitrà discretament.

Ah! No volem deixar de senyalar el bon joc desenrotllat per l'Arnau, un xicot del tercer equip, mereixedor. per llur actuació de "diploma d'honor". Si segueix així, arribarà a "fenòmeno", que és quelcom millor que la rifa de Nadal.

* * *

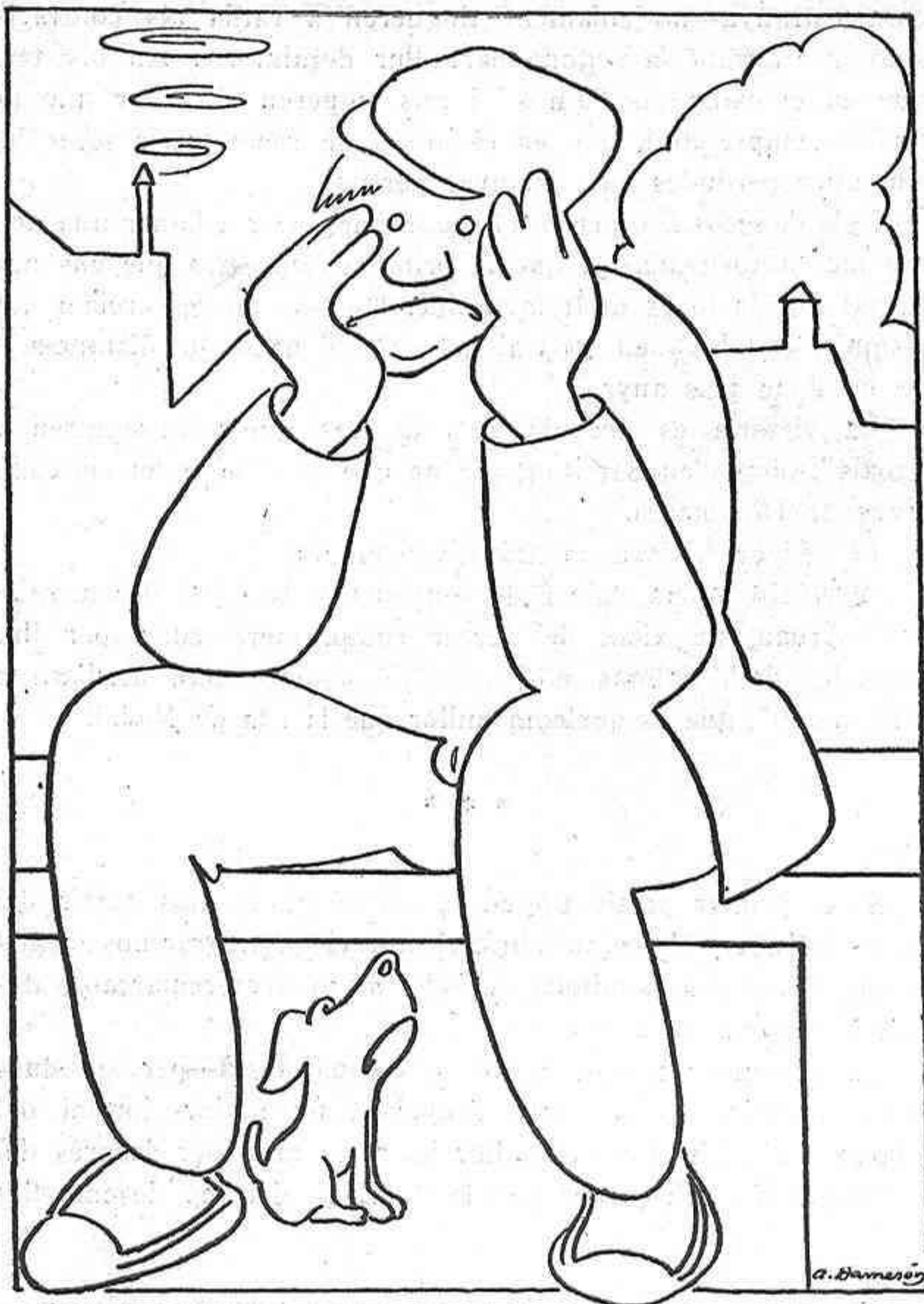
Si el primer partit tingué la virtut de fer-nos sortir del camp satisfets, el segon obrà el miracle d'alegrar-nos l'existència durant els 90 minuts de joc i de manera remarcable durant la segona part.

En el primer temps, el joc ja es manifestà—per ambdues parts—enèrgic, decidit, però senyalant un major domini del "Barcelona". Ah! Però el millor ho reservaren per després del descans... No afirmarem que la "classe" del joc desenrotllat

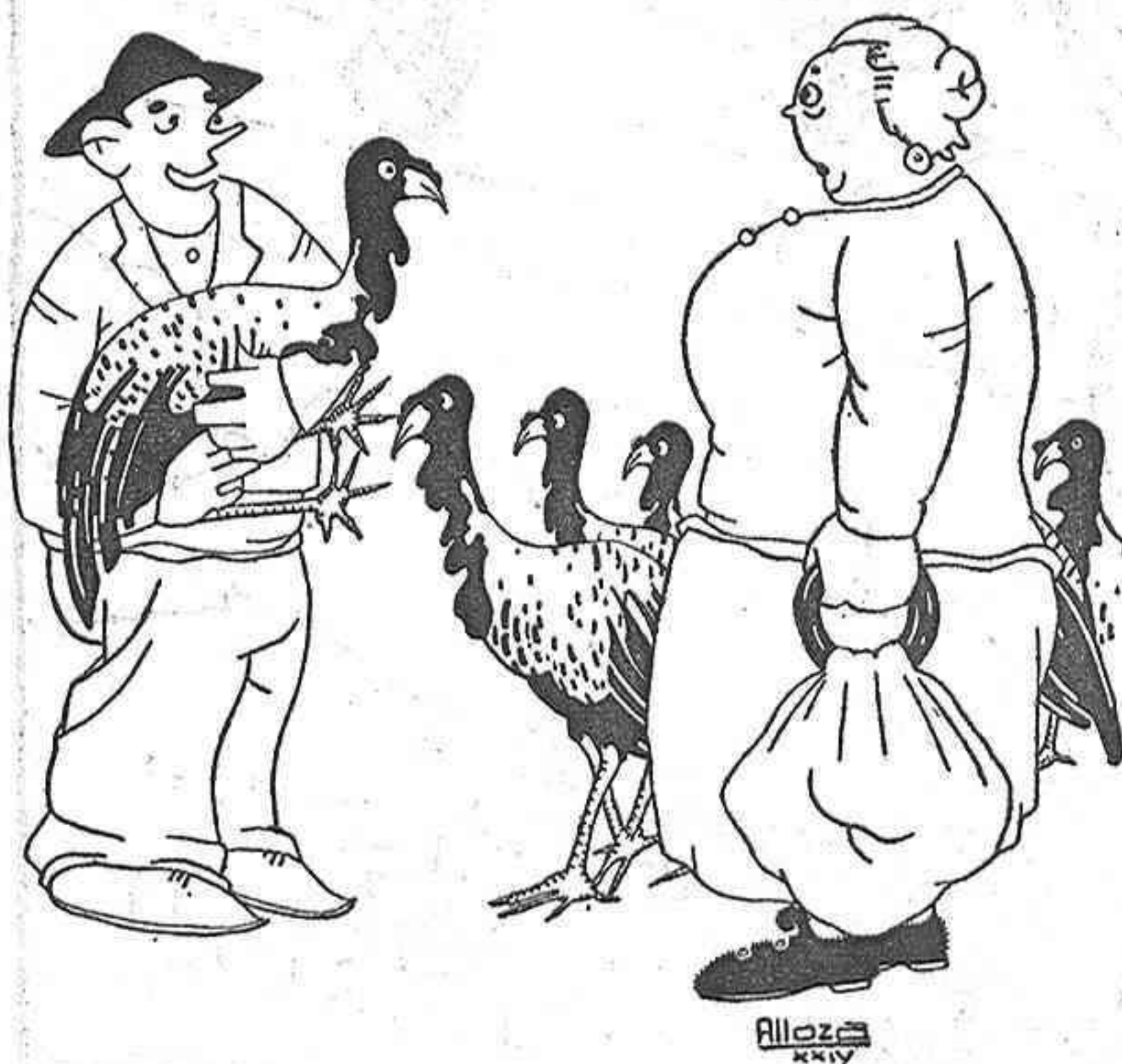
BON COMENÇAMENT

—Aquest any tothom s'ha aixecat amb la bomba!

UNA VÍCTIMA

- Sóc un desgraciat! Mireu que estar sense feina ara que podria descansar amb motiu de la vagal

DE LA DIADA

.. Set durus aquest gall d'indi? . . . . .

durant aquests 45 minuts sigué immillorable, però sí que fou excellent.

Els dinamarquesos, més coneixedors del terreny, mostrant llur bona classe i els "blaus-grana" derrotant entusiasme i energies ens satisfieren per complert. El joc es portà a gran tren, rapidíssim, essent moltes les jugades que despertaren els aplaudiments que tant temps feia no es sentien al camp de Les Corts...

El Boldklubben 1903, se'ns mostrà com un bon conjunt Llur millor qualitat és la rapidesa donada al joc, en el que no mostren una tècnica definida, usant per igual el joc curt i ras que el llarg i alt. Com cuposàvem no se'ns manifestà de l'alçada d'aquell Boldklubben 1893 que fa tres anys ens visità. Malgrat això, creiem que en camp més adaptat a llurs condicions, han de resultar perillosos. El millor de l'equip ens semblà la porta i els dos extrems.

Dels "blaus-grana"—no som exigents—tots mereixen elogis. Es portaren tots com bons minyons i per això els Reis els portaren una altra victòria, aconseguida per 2 "goals" a 1; ls dels estrangers marcats per l'extrem esquerre; els del "Barça" per obra i gràcia del "mago".

L'Arnau ens acabà de robar el cor...

L'arbitratge del senyor Llovera, regular. Els hi sembla mentida, eh?

FERRÁN

ESQUELLOTS

Sembla que encara no està decidit quines dames els tocarà ésser les dues primeres regidores de Barcelona.

Mentre no li toqui a la meva costella, ja anirem bé.

Sortosament, per ella i per mi, no coneixem a ningú dels que la poden escollir per a carregar-li el mort d'una regidora.

No pot dir-ho així tothom.

Algú de vostès podria dir-me quan començaran les obres de restauració del monument a "Colón"?

Aviat farà un any es va dir que anaven a començar aviat i que al voltant del basament s'hi faria un "aquarium", per a isolar-lo del públic.

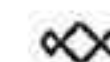
Els que ho digueren es veu que volien agafar peix.

Trobem que està molt mal fet que certs individus s'entretinguin a burlar-se d'una pobre dona estrangera que va pels nostres carrers vestida estrofolàriament. Val més que es riguin

Hem rebut els calendaris per a l'any present 1925, de les cases: Anís Morera, La Neotàfia i Butsems i Companyia. Són de molt bon gust i els ho remerciem com cal.

COSES DEL DIA

—Viatjant en el «Metro» he pescat un constipat de metro i mig!

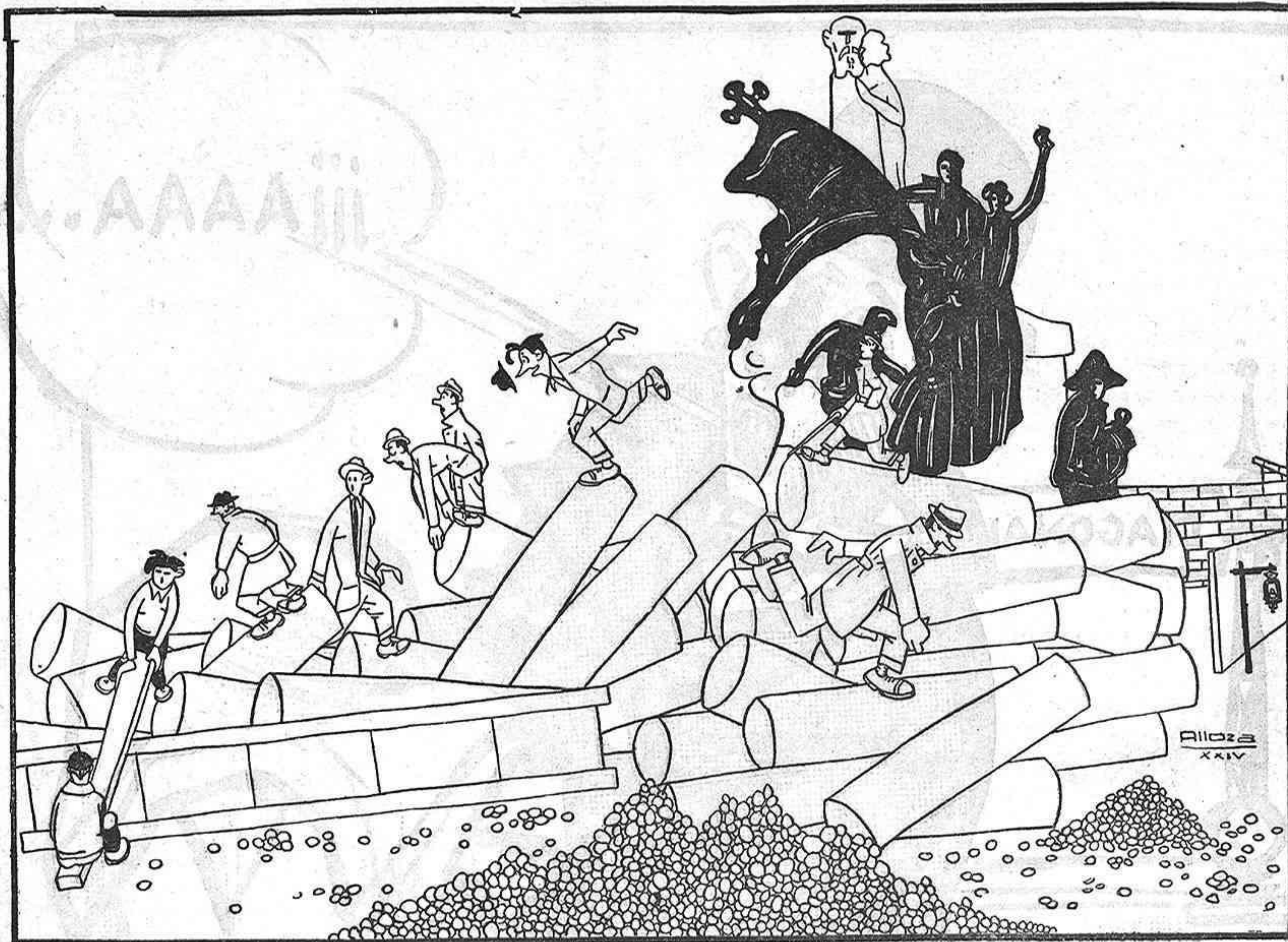
En aquest temps tothom ha de considerar què li han portat els reis.

dient que és el millor novel·lista espanyol i estimat i admirat de tothom.

Ara com ara només veiem que l'admiren les bufetades.

An "El Caballero Audaz" fa dies que li arriben a l'esquena. Això no s'adiu gaire amb l'elogi que es fa ell mateix

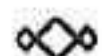
No poguent dir res d'interessant perquè tot el que ens interessa hem de callar-ho, ens entretindrem amb algun xiste poca-solta.

LA PLAÇA UNIVERSITAT..

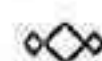
..o els perills de Barcelona.

Ens han assegurat que el gran actor català, Enric Borràs, es retirava del teatre. Diu que ho fa perquè li ha sortit un competidor invencible. Diu que ara, amb el "Metropolità", per trenta cèntims tothom podrà veure "Terra baixa".

Any nou vida nova—diu la gent.—Nosaltres veiem que els carrers de Barcelona són tan bruts com abans i ens sembla que les "pepes" de la casa gran no ho creuen això de la vida nova.

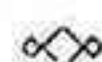
Any nou, brutícia vella. Ens sembla que estaria millor.

Per Any nou, cada any hi ha segona rifada. Els rifats de Nadal no desconfien i volen tornar a ésser rifats.

Es el caràcter espanyol. Tothom confia en fer-se ric per mitjà d'una rifa.

I això no ho canvia ni sant Pere a cops de claus.

No sabem pas entendre perquè els establiments han de tancar des de dos quarts de quatre del matí fins a dos quarts de cinc, quedant al carrer tota la gent noctàmbula que com que ja s'ha fet pagès de no anar a dormir, espera tranquil·lament que obrin altra vegada.

Un establiment que ha estat vint-i-tres hores obert, no sabem perquè no n'hi pot estar vint-i-quatre.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Diu que el "Metro" de Barcelona, és el millor del món. Deu ésser un "Metro" que deu passar del "metro". Què ens dirien quants pams té? Un per víctima? Mare de Déu que és llarg!

Anosaltres, francament, la gent que es fica en lo que no els importa, ens fa fàstic. Sobretot si aquesta gent se les dóna de cristiana i viu d'això: de donar-se-les de cristiana.

Ja n'estem farts d'hipocresia, tartufisme i adulació, senyor Josep Portolés, senyor Mariano Vilaseca! Tractant-se de política mundana vostès han de parlar quan les gallines orinin!

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

TAPES

Amb planxes daurades per a relligar L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, any 1924

Tapes soles. . . . . Ptes. 5
Tapes i relligat . . . . . " 7

Llibres novament publicats

Alexandre Font: El Niu del Cucut (novel·la.) Ptes. 5	S. i J. Álvarez Quintero: Cancionera. . . . . > 4
Mossèn Jascinte Verdaguer: Jovenivoles . . . . . > 2	V. Blasco Ibáñez: La vuelta al mundo de un novelista . . . . . > 10
F. Ossendo Wski: Bestias, Hombres, Dioses . . . . . > 5	J. M. ^a Bartrina: Algo (nueva edición) . . . . . > 6

ALMANAC de L'ESQUELLA de la TORRATXA per a l'any 1925

Pessetes 1'50

Dentro pocos días apareixerà el tomo 1.º de las obras completas de
Santiago Rusiñol

La Isla de la Calma

Un tomo 8.º con el retrato del autor

Pesetas 5

Per fi hem pogut acabar el popular

ALMANAC

DE

La Campana de Gràcia

per a aquest any 1925

Sortirà d'aquí pocs dies

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gbr Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

A CA'L «METRO»

—Tafoi, m'han enganyat, jo que em creia que es veia el mar!